

Uniwersytet Szczeciński w Szczecinie

Wydział Kultury Fizycznej i Promocji Zdrowia Uniwersytetu Szczecińskiego

Streszczenie pracy doktorskiej

Autor pracy: mgr Adam Kozubal

Tytuł pracy: *Wychowanie fizyczne i sport szkolny na ziemi tarnowskiej w latach 1945–1989*

Promotor: dr hab. prof. UR Paweł Król

Promotor pomocniczy: dr Marta Niewczas

W prowadzonych dotychczas badaniach nad kulturą fizyczną w zakresie wychowania fizycznego i sportu szkolnego w okresie PRL, jest wiele obszarów Polski niewystarczająco dobrze opracowanych. Stan taki dotyczył również ziemi tarnowskiej, gdzie zagadnieniom związanym ze sportem szkolnym poświęcono niewiele prac. Stąd też, głównym celem dysertacji doktorskiej było zbadanie i przedstawienie ewolucji wychowania fizycznego i sportu szkolnego na Tarnowszczyźnie w latach 1945–1989, na tle uwarunkowań regionalnych i ogólnopolskich. Podjęta tematyka jest więc kontynuacją regionalnych badań kultury fizycznej w Polsce.

Proces badawczy został oparty na bazie źródłowej, której podstawą były archiwalia, dokumenty i wydawnictwa źródłowe, prasa i czasopisma, kroniki, relacje ustne działaczy sportowych, trenerów, instruktorów, nauczycieli wychowania fizycznego oraz literatura (publikacje i prace nieopublikowane). Historyczny charakter dysertacji determinował wybór metod i technik badawczych. W tym przypadku zastosowano metodę indukcyjno-dedukcyjną, metodę bezpośredniego oraz pośredniego ustalania faktów, metodę komparatystyczną i metodę retrogresywną. Wykorzystano także technikę badawczą jaką były wywiady, która

pozwoili na uzupełnienie materiaów o takie, które pozostawały w dyspozycji działaczy sportowych, zawodników i pasjonatów sportu.

Wyniki badań przedstawiono w pięciu rozdziałach głównych, poprzedzonych wstępem mającym charakter metodologiczny. W pracy przyjęto układ mieszany, nadrzędnie chronologiczny, podrzędnie rzeczowy z zastosowaniem krótkich konkluzji podsumowujących po każdej części.

Rozdział pierwszy przedstawia podstawy rozwoju sportu szkolnego na ziemi tarnowskiej w latach 1945-1989. W zarysie omówiono w nim charakterystykę i historię regionu, oraz szczegółowo ukazano kwestie tradycji wychowania fizycznego i sportu szkolnego na badanym obszarze do 1939 roku. Ponadto zaprezentowano prawne uwarunkowania organizacji sportu szkolnego po II wojnie światowej (1945-1989), informacje o kadrze nauczycielskiej, instruktorskiej i trenerskiej oraz bazie materialnej wykorzystywanej na potrzeby kultury fizycznej dzieci i młodzieży.

W drugim rozdziale skupiono się na opracowaniu zagadnienia dotyczącego społecznego wpływu działalności organizacji młodzieżowych, które zgodnie z przyjętym ustrojem państwowym ukierunkowywane były na akceptację socjalistycznego modelu w zakresie wychowania fizycznego i sportu.

Zrzeszenia sportowe, których celem było prowadzenie działalności na rzecz rozwoju sportu i rekreacji w poszczególnych środowiskach w tym także w placówkach oświatowych lub we współpracy z nimi ukazuje rozdział trzeci. Dokładnie przedstawiono funkcjonowanie Zrzeszenia Ludowe Zespoły Sportowe, Zrzeszenia Sportowego Szkolnictwa Zawodowego „Zryw” oraz Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej. Liczne koła i ogniska tworzące struktury tych organizacji w bardzo dużym stopniu przyczyniły się do popularyzacji aktywności ruchowej i sportu wśród dzieci i młodzieży szkolnej.

Rozdział czwarty ilustruje działalność Szkolnego Związku Sportowego i jego ogniw na ziemi tarnowskiej w latach 1957-1989. Ukazano funkcjonowanie szkolnych kół (klubów) sportowych na wybranych przykładach oraz międzyszkolnych klubów sportowych. Przedstawiono również założenia i organizację kształcenia uzdolnionej sportowo młodzieży w systemie oświaty i wychowania poprzez tworzenie sieci szkół i klas sportowych.

Kolejny z rozdziałów poświęcony został rywalizacji sportowej zarówno na szczeblu lokalno-regionalnym, jak i ogólnopolskim. Przedstawiono w zarysie historię tworzenia systemu szkolnego współzawodnictwa sportowego w Polsce. Zaprezentowano udział młodzieży ziemi tarnowskiej w rywalizacji sportowej w ramach Igrzysk Młodzieży Szkolnej, mistrzostw Szkolnego Związku Sportowego i Ogólnopolskiej Spartakiady Młodzieży oraz

poszerzono o największe osiągnięcia uczniów będących równocześnie członkami klubów sportowych w zawodach na szczeblu międzynarodowym.

Całość pracy uzupełnia podsumowujące zakończenie wraz z oceną omawianego tematu. Tekst uzupełnia część dokumentacyjna, w której znajduje się bibliografia, indeks nazwisk, indeks miejscowości, wykaz rycin i tabel, wykaz skrótów oraz streszczenie w języku angielskim.

05.12.2018

Korula Adam